

Omsorgsnämnden
YttrandeHandläggare:
Lena Sjöman, Evelyn Ehlin Widenfalk
Ulrika Jansson, Daniel RosenfeldRegeringskansliet
S2023/00990
s.remissvar@regeringskansliet.se
s.sof@regeringskansliet.se

Yttrande över Ett statligt huvudmannaskap för personlig assistans SOU 2023:9

Uppsala kommun har mottagit ovan rubricerade remiss för yttrande och kommunens synpunkter presenteras nedan.

Sammanfattning

Uppsala kommun välkomnar översynen och ställer sig huvudsakligen positiv till utredningens förslag. Att ha ett samlat huvudmannaskap för utredning, bedömning, beslut och finansiering av personlig assistans medför att det blir likvärdigt och rättssäkert i hela landet. Uppsala kommun instämmer huvudsakligen i slutbetänkandets förslag, men lämnar i yttrandet några synpunkter vilka redovisas nedan.

Utredningens förslag och bedömningar

Kapitel 4 Ett statligt huvudmannaskap är att föredra framför alternativen

4.5, Staten ska vara ensam huvudman för insatsen personlig assistans

Uppsala kommun instämmer i utredningens förslag om att staten genom Försäkringskassan bör vara huvudman för all personlig assistans.

Uppsala kommun anser att det bör ställas krav på Försäkringskassans handläggningstider samt att Försäkringskassan i större utsträckning än tidigare bör bevilja assistansersättning interimistiskt. Om inte så kommer kommunen riskera att få bära en tillfällig kostnad innan beslut fattas av Försäkringskassan. När kommunen inte längre har möjlighet att bevilja personlig assistans blir det svårare för kommunen att hitta bra lösningar som tillgodoser den enskildes behov i väntan på ett beslut från

Försäkringskassan. Utan interimistiska beslut från Försäkringskassan är risken också att ändringen leder till en försämring för den enskilde, då handläggningstiderna hos Försäkringskassan tidigare varit mycket långa

4.5.3, Staten ska ansvara för ansökningar om tillfälligt utökad assistans

Uppsala kommun instämmer i utredningens förslag om att staten ska ansvara för ansökningar om tillfälligt utökad assistans.

Tillfälliga utökningar behöver hanteras skyndsamt av Försäkringskassan för att inte **Uppsala kommun föreslår** därför att särskilda regler om handläggningstider införs så att enskilda får sina beslut i rätt tid.

4.5.4, Vid ett statligt huvudmannskap ska arbetsgivarna ansvara för sina assistenters sjuklönekostnader

Uppsala kommun instämmer i utredningens förslag om att sjuklönekostnaderna ska hanteras av varje utförare då det skapar incitament att arbeta med sjukfrånvaro.

Uppsala kommun anser att kommunen får en merkostnad utifrån att kommunen har det yttersta ansvaret att fortsatt ordna vikarier. Det saknas ett resonemang kring detta i utredningen. Detta blev tydligt t.ex. under pandemin då flera företag vände sig till kommunerna för att få hjälp med bemanning vid assistenters sjukfrånvaro. Om kommunen ska kunna ta det yttersta ansvaret behöver ersättningen ses över. **Uppsala kommun anser** vidare att det behöver förtydligas vad som kan utgöra särskilda skäl för att inte tillhandahålla all assistans. Uppsala kommun menar att särskilda skäl endast bör utgöras av enstaka och akut uppstående situationer så som vid ordinarie assistents sjukdom och att dessa särskilda skäl endast gäller vid akut och oplanerade tillfällen.

4.5.6, Systemet behöver hänga ihop som en helhet

För att kommunen ska kunna ta ansvar enligt liggande förslag 15 § lagen (1993:387) om stöd och service till vissa funktionshindrade så behöver det åligga Försäkringskassan att meddela kommunen när någon har fått beslut om personlig assistans och/eller när person som har pågående beslut folkbokfört sig i kommunen. Om kommunen inte får dessa uppgifter kommer kommunen inte ha möjlighet att fortlöpande följa vilka som är beviljade assistansersättning enligt 51 kap socialförsäkringsbalken. **Uppsala kommun anser utifrån detta att det behövs förtydligas** att Försäkringskassan även ska meddela den enskildes bosättningskommun när denne har fått beslut om personlig assistans.

Kapitel 7 Förbättrade möjligheter att säkra god kvalitet i personlig assistans

7.5.2, Ett förtydligande av god kvalitet i personlig assistans

Uppsala kommun ställer sig positiv till att den enskildes rätt till självbestämmande för insatsen stärks och definieras i lagstiftningen. Detta förhållande får dock inte inskränka rätten till personlig assistans för dem som inte själva aktivt kan styra sin personliga assistans utan behöver stöd och hjälp av legal företrädare för utöva sitt självbestämmande.

Kapitel 8 Överföring av ansvar och beslut från kommunerna till staten

8.6.6, Staten ska kompensera kommunerna genom ett riktat statsbidrag

Uppsala kommun anser att kommunen även ska kunna kompenseras för ärenden som inte kunnat överflyttas under tidsperioden i de fall det legat utanför kommunens kontroll.

Kapitel 9 Förslagets kostnader och konsekvenser

9.3.2, Den ekonomiska regleringen mellan stat och kommun

Uppsala kommun menar att de ekonomiska konsekvenserna är svåra att överblicka och bygger på ett antal antaganden. Det vore bra att utreda de faktiska effekterna efter överförandet och vid större avvikelser justera för dessa.

Kostnader för handläggning och administration av basansvar som beskrivs i utredningen bör regleras över tid då kommunerna kommer att överföra beslut under hela 2026 och det sedan tar tid att dra ner på sina administrativa kostnader.

Övriga kommentarer och reflektioner

Sakfel i text

Uppsala kommun har uppmärksammat sakfel i texten, sida. 51 §15 a och §16 sidan 52, Kommunens ansvar omfattar endast punkt 3–10. Regionen ansvar för punkt 1.

Särskild regel som ger kommunen möjlighet till att företräda den enskilde

I vissa fall begär Försäkringskassan att den enskilde ska inkomma med kompletteringar avseende faktureringen av den personliga assistansen, assistansersättningen kan då dras in på grund av att komplettering inte inkommit. Utifrån att kommunen har det yttersta ansvaret för att utföra assistansen oavsett om ersättning utbetalas eller inte, innebär detta att kommunen riskerar att ersättning uteblir. Vid ett förändrat huvudmannaskap ökar antalet ärenden sannolikt där kommunen blir beroende av den enskilde/företrädare för att få ersättning, samtidigt som kommunen är skyldig att verkställa insatsen oavsett om ersättning utbetalas eller inte. **Uppsala kommun anser** därför att det bör införas en särskild regel som ger kommunen rätt att företräda den enskilde i ärenden som rör utbetalning av personlig assistans. Vid en sådan reglering skulle Försäkringskassan kunna kontakta kommunen direkt vid begäran om kompletteringar. En sådan ordning skulle bidra till ett större skydd för den enskilde. Förslagsvis kan en sådan bestämmelse läggas till i Socialförsäkringsbalken 51 kap 17 § som handlar om utbetalning till kommunen, och som kan utökas med ett andra stycke som ger kommunen rätt att, i ärenden som rör utbetalning av assistansersättning och där kommunen har utfört assistans, rätt att företräda den enskilde.

Återkrav

Uppsala kommun anser att det saknas en tydlig reglering för vad som ska gälla i de fall kommunen eller Försäkringskassan, efter att ett ärende har flyttats över misstänker assistansfusk och där ett återkrav behöver utredas och drivas. **Uppsala kommun föreslår att** Försäkringskassan i de fall ärendet flyttats över, ansvarar för att utreda och hantera ett återkrav.

Uppsala kommun föreslår att det behövs en reglering kring ekonomisk fördelningen vid eventuella felaktiga utbetalningar. En sådan ekonomisk transaktion bör beskrivas i övergångsbestämmelserna för att tydliggöra vikten av en korrekt hantering. **Uppsala kommun föreslår** även att sekretessbrytande bestämmelser införs för att möjliggöra att Försäkringskassans handläggare kan ta kontakt med berörd kommun för att inhämta uppgifter samt överlämna den information som kommunen behöver ha vid eventuella felaktiga utbetalningar.